

Selvitys lastensuojelun nykytilasta Vantaalla

Selvityksen tavoite ja toteutus

Selvitystä varten asetettiin työryhmä lastensuojeluun. Selvityksen painopisteeksi määriteltiin koko henkilöstön kuuleminen heidän työtilanteestaan.

Yksiköiden esimiehet kokosivat pohjatiedot: johtamis- ja henkilöstörakenne, asiakastilastot, asiakastyön rakenteet, palvelukuvaukset ja tuotteet, oppilaitosyhteistyö ja asiakaspalautteen. Jokainen lastensuojeluntiimi kävi läpi samat teemat ja kysymykset, jotka pohjautuivat lastensuojelun laatusuositukseen (Lastensuojelun laatusuositus 2014 STM).

Teemat olivat:

- Osallisuus lastensuojeluasiassa ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen palveluita kehitettäessä
- Lapsilähtöinen yhteinen palvelujärjestelmä ja eri toimijoiden välinen yhteistyö
- Osaavat ammattilaiset, tehtävänjako ja työn tuki
- Moniulotteinen arviointi

Keskustelujen materiaali tiivistettiin, ja jokaisesta laatusuosituksen teemasta nostettiin esiin pääkohdat: toimivat käytännöt, ongelmakohdat ja kehittämisehdotukset. Yhteisessä työpajassa kiteytettiin selvityksen keskeinen sisältö ja toimenpide-ehdotukset.

Lastensuojelun toimintaympäristö

Lastensuojelun avohuollon toimintayksiköitä on kolme: Koivukylä, Myyrmäki ja Tikkurila. Lastensuojelun sosiaalityön vakansseja on 56, yhdeksän johtavaa sosiaalityöntekijää ja kolme lastensuojelun esimestä. Lastensuojeluun kuuluu myös lastensuojelun tukiyksikkö, Kuuselan perhekuntoutuskeskus, Tammirinteen ja Viertolan vastaanottokodit sekä perheasiainyksikkö sekä sijais- ja jälkihuoltopalvelut. Näissä palveluissa vakansseja on yhteensä 265 vakanssia.

Lastensuojelun avohuollon asiakasprosessi on jaettu lastensuojelun tarpeen selvitykseen ja suunnitelmalliseen työhön. Vuonna 2014 tehtiin 4005 lastensuojeluilmoitusta ja lastensuojelutarpeen selvityksiä tehtiin 1840. Lastensuojelun suunnitelmallisessa työssä sosiaalityöntekijä on vastuusosiaalityöntekijä 40 - 60 lapselle. Lisäksi sosiaalityöntekijä toimii työparina lähes yhtä monen lapsen asioissa. Vuonna 2014 avohuollon tukitoimena sijoitettiin 128 lasta, kiireellisesti huostaan otettiin 215 lasta ja huostaan otettiin 71 lasta.

Tehdyssä selvityksessä nousee esiin muodollisesti pätevien sosiaalityöntekijöiden hälyttävän pieni määrä lastensuojelun

avohuollossa sekä työntekijöiden suuri vaihtuvuus. Johtavien ja kehittäjäsosiaalityöntekijöiden lisäksi 56:sta sosiaalityöntekijästä muodollisesti päteviä sosiaalityöntekijöitä on tällä hetkellä yhdeksän eli 16% asiakastyötä tekevästä sosiaalityöntekijöistä. Vuonna 2014 avohuollossa on aloittanut yhteensä 27 uutta sosiaalityöntekijää eli 48% kaikista sosiaalityöntekijöistä. Vaihtuvuus tarkoittaa jatkuvaa perehdytystä ja työn kehittämisen vaikeutuu sekä asiakastyö pirstaloituu.

Sosiaalityöntekijöiden koulutusmäärät yliopistossa ovat riittämättömät nykyisiin tarpeisiin nähden esim. Helsingin yliopistossa vuonna 2014 oli 20 aloituspaikkaa sosiaalityössä. Pääkaupunkiseudun sosiaalipalvelujen johtajat ovat yrittäneet vaikuttaa aloitusmäärien lisäämiseen.

Lastensuojeluselvityksen johtopäätökset

Henkilöstön arvioissa lastensuojelutyön laadusta käy ilmi, että monia asioita tehdään hyvin. Avoin ja osallistava dokumentointi on koko lastensuojelun läpäisevä periaate. Asiakkaat ovat mukana arvioinnissa ja parhaimmillaan yhteiset neuvottelut kokoavat eri tahojen näkemyksiä. Asiakastyön rakenteissa oleva yhteistyö koetaan toimivaksi esim. yhteiset neuvottelut tai verkostotapaamiset. Oman työn kehittäminen tiimi ja toimipiste tasolla koetaan mahdolliseksi ja siihen kannustetaan

Selvityksen pohjalta voidaan myös todeta, että kaikkein huolestuttavin tilanne on avohuollon suunnitelmallisessa sosiaalityössä, joka otetaan erityisen huomion kohteeksi. Suunnitelmallisen sosiaalityön toimenkuva on kaikkein laajin, asiakasmäärät paikoin suuret, vaihtuvuus suurinta koko lastensuojelussa ja huostaanottojen arviointi ja valmistelu tuo aikarajapaineita.

Henkilöstön vaihtuvuuden pienentämiseksi sekä muodollisesti pätevien työntekijöiden saatavuuden parantamiseksi esitetään lastensuojelun tehtäväkohtaisten palkkojen tason tarkastelua suhteessa muihin kuntiin rekrytoinnin varmistamiseksi. Palvelusuhdepalvelukäsikirjassa on jo linjattu, että sosiaalityön maisteriopiskelijoille voidaan myöntää viisi päivää vuodessa palkallisia opiskelupäiviä. Tämän lisäksi ehdotetaan, että sosiaalityön maisteriopiskelijat saisivat ns. gradu vapaan opintojen loppuun viemiseksi.

Selvityksessä nousi esiin myös paljon lastensuojelun asiakastyön laadun parantamiseksi tehtäviä toimenpiteitä, joiden toteuttamiseksi lastensuojeluun laaditaan kehittämissuunnitelma.

Selvityksen lisäksi uusi sosiaalihuoltolaki velvoittaa lapsiperheiden palvelujen painopisteen siirtämistä ehkäiseviin palveluihin joiden arvioidaan vaikuttavan

lastensuojelun asiakasmääriin vähentävästi sekä pidemmällä aikavälillä myös raskaiden korjaavien toimenpiteiden tarve vähenee.